idrottsforum.org/recensioner
IDROTTSVETENSKAP · LÄRARUTBILDNINGEN · MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652–7224 ::: Publicerad den 13 december 2006
Utskriftsvänlig pdf-fil

Inom ramen för temauppdateringen om sport management/sport marketing bjuder vi på recensioner av fyra böcker, samtliga inom ramen för temat, i vid mening, och samtliga recenserade av Hans Lundberg, doktorand vid entreprenörskapsprofilen, Växjö universitet. Lundbergs recensioner bygger som alltid på kritisk läsning och initierad analys, och är personligt skrivna, lärda, läsvärda och lärorika. De fyra böcker han tar upp är *Managing Sport Facilities* av Gil Fried (Human Kinetics), *Foundations of Sport Management* sammanställd av Andy Gillentine & R. Brian Crowe (FIT), *Sport Management: Principles and Applications* av Russell Hoye, Aaron Smith, Hans Westerbeek, Bob Stewart & Matthew Nicholson (Butterworth Heinemann), samt *Sport Public Relations: Managing Organizational Communication* av G. Clayton Stoldt, Stephen W. Dittmore & Scott E. Branvold (Human Kinetics). Det är således fråga om fyra kursböcker av klassiskt amerikanskt snitt, pedagogiskt ambitiösa, och med en strävan att få med de senaste relevanta forskningsfynden. Man utfallet varierar. En av böckerna satsar på att framstå som ”cool”, med läraren som estradör och undervisningen som ”edutainment”, vilket får Lundberg att ge sig in i en initierad epistemologisk exkurs med resonans i Sven-Eric Liedmans kunskapsteori. Hoyes med fleras bok, som har australiensiskt ursprung, är uppenbarligen det minst lyckade exemplaret i Lundbergs bokett, till bredden fylld av fel och brister som den är, och recensenten är inte nådig i sin kritik. Men ett par av böckerna verkar i jämförelse riktigt hyggliga.

Fyra böcker om sport management – en kritisk läsning

Hans Lundberg
Ekonomihögskolan, Växjö universitet

Gil Fried
Managing Sport Facilities
363 sidor, inb.
Champaign, IL: Human Kinetics 2005
ISBN 0-7360-4483-3

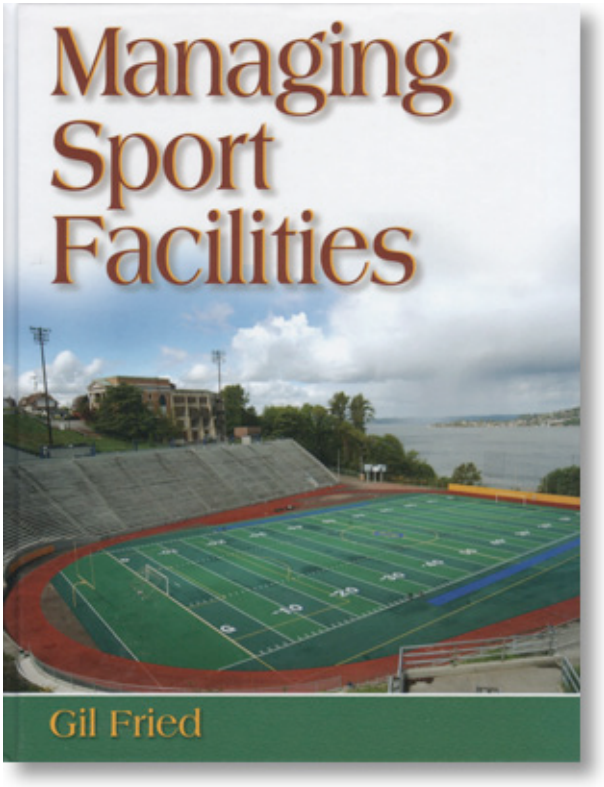

Frieds bok utgör ett motiverat bidrag till Sport Management-fältet då frågan om idrottens rum och arenor mestadels har behandlats underordnat i texter med annat tematiskt fokus. Den urbana miljöns arenor för underhållningsidrott – i nyspråk multifunktionella evenemangskomplex[1] – utlovas få en sammanhängande behandling:

> The comprehensive overview offered by this book currently is not available from other texts. Most FM [Facility Management, min anm.] books focus on safety, marketing, construction, or event management. [?] This text covers FM for a sport facility in a comprehensive manner that includes both educational references and professional industry insight (förordet, x).

Fried har en gedigen bakgrund inom fältet. Med akademiskt arbete som grund har han bland annat har arbetat med kursutveckling för IAAM, International Association of Assembly Managers (www.iaam.org, 2006-07-21), branschorganisation för en i USA väletablerad och välorganiserad profession (IAAM grundades 1924). USA spelar mycket ensam i sin egna division vad gäller utveckling, drift, ledning, styrning och kontroll av evenemangskomplex (av vilka underhållningsidrottens arenor är de mest iögonfallande och kontroversiella i vår tid). Först 80 år senare, 2004, förelåg underlag att bilda IAAM Europa. En till europeiska förhållanden anpassad blåkopia av IAAM's tjugoårsjubilerande *Public Assembly Facility Management School* erbjöds för första gången i Basel, Schweiz, 3-7 september 2006. Det är en efterlängtad arena för kunskapsutbyte för en profession som inte existerar i Sverige[2] men däremot i de större europeiska idrottsländerna:

> It has been a long held belief, by many European venue managers, that a teaching facility is needed here in Europe, to enrich the knowledge available throughout the industry (European Academy of Venue Management [2006-12-10]).

Frågorna är angelägna också för svenskt vidkommande då det här på kort tid har byggts en avsevärd mängd OPP-finansierade[3] evenemangskomplex. Att vara operativt ansvarig för en kommunalt ägd och politiskt styrd anläggning är en komplex uppgift men av annan art relativt att vara huvudansvarig för ett evenemangskomplex verkandes på konkurrensutsatta och internationaliserade marknader. Utbildningsbehovet torde vara omfattande. Vidare är frånvaron av debatt beklämmande från ett medborgerligt/politiskt perspektiv. Mycket hårda debatter i t ex USA och Tyskland om spänningsfältet mellan privat och offentligt kapital (se t ex översikt av amerikansk debatt i Brown & Paul, 2002) i evenemangskomplexens skiftande cykler är frånvarande i den arenaboom som Sverige är senkommen avsättningsmarknad/lokal anammare av. Fried kommenterar kort detta spänningsfält och dess implikationer men fördjupar sig inte i det. En avsevärd brist i min läsning, vilket utvecklas nedan.

Boken är disponerad i fem delar om sexton kapitel. Del I introducerar Sport Facility Management (SFM) som specifik kunskapsdomän genom en historisk rundmålning, en rudimentär introduktion till teori och praktik inom management samt en definitionsdiskussion. Del II fokuserar arenans planerings- och konstruktionsfaser. Del III fokuserar besluten om arenans tekniska lösningar, drift och underhåll. Görs misstag i denna fas byggs dessa till dels in i arenan och är sedan svåra att på djupet göra något åt då arenan väl är på plats. Del IV fokuserar de administrativa, organisatoriska och kommersiella aspekterna av arenans dagliga verksamhet. Del V diskuterar hur man blir en attraktiv arena för olika event samt hur man hanterar den svårlösta frågan om säkerhet. Helhetsintrycket är att boken ger en grundläggande översiktsbild av ansvarsområdena för varierande chefspositioner på ett evenemangskomplex. Bokens perspektiv är renodlat managerns. Det är en normativ managementtext av känt slag. Problem med undermåliga sådana texter är väl kända då de sammanhang som producerar dem över tid har skapat en aura av universalitet kring sig självt och således varit måltavla för decenniers kritik. Ett problem med användbara normativa managementtexter (Fried är en) är fortfarande deras relation till sådan kritik. Renodling av perspektiv vs. kontextualisering av desamma är en svår balansgång, inte minst vid läromedelsproduktion, som Fried inte bemästrar särskilt väl.[4] Arenors betydelser i och för dagens urbana miljöer är avsevärda men i texten så nedtonade att Frieds bok blir naiv och ensidig i ett historiskt-politiskt perspektiv. *Politiker* och *Medborgare* blir i Frieds bok två kollektiva objekt som ska 'hanteras' av den 'skicklige' managern. Ett exempel på respektive:

Politiker: Frieds benägenhet att boken igenom framhålla fall där politiker fallerat är principiellt motiverade men den systematiska ensidigheten är enerverande i längden. Var är de fallerade fallen med privat kapital som grund? Var är de fall där symbiosen av de två finansieringsformerna fallerat/lyckats? Var är de lyckade fallen med offentligt kapital som grund? Problemet är mindre Frieds perspektiv i sig men mer överbruket av det i en grundbok. Det finns många fall av politisk inkompetens, populism och ideologisk dogmatik på det vis Fried framhåller. Men det finns rimligen också många fall med komptenta men tids-, budget- och opinionsmässigt pressade kommunpolitiker, inte sällan i kunskapsmässigt underläge i själva sakfrågan samt i resursmässigt underläge vad gäller medel för kvalificerat utredningsarbete. Sådana fall, om vi hade fått läsa om dem, hade gett en annorlunda bild, en där det offentligas odebatterade reträtt inför det privata kapitalets förhandlingsmässiga övertag mer skulle ha varit i fokus.

Medborgare: Dagens arenor har liknats vid massornas nya katedraler och det räcker med att gå till Ken Follets roman (Svärdet och Spiran) om Tom Byggare för att inse att byggande av katedraler, medeltidens konkreta eller samtidens metaforiska, inte är någon tebjudning och heller inte ska vara det. Det finns ett mästrande tonläge i passager i texten där den pudelkloke blivande managern får råd om hur trilskande allmänhet ska 'hanteras' på ett 'ärligt' vis:

> If any public funds will be used, the planning process requires community involvement in order to

> generate the community "by-in". Any effort to reach out to the public requires the facility planners to be *honest*? Often the most important part of gaining community support is *convincing* the public about the need for the facility (p.60, kursivering av mig).

De reduktionistiska och likriktande inslagen i (inte manageriell praktik i sin helhet) managers språkbruk och vardagspraktik – *managerialism* (Hjorth, 2001) – har över tid utvecklats till ett självrefererande system grundat i maximer och klichéer som kommunikativ bas. I citatet ovan instruerar Fried hur managerialism praktiseras; i detta exempel genom att söka göra den egna agendan till allmän opinion genom att framställa en övertygelseakt med påbjuden utgång som om det vore en demokratiskt dialogisk process med öppen utgång (för empiriskt exempel, se t ex fallet Molson Centre i Montreal i Bélanger, 2000). Flitigt bruk av win-win- och konsensusorienterad vokabulär ska övertyga medborgarna. Heta debatter i andra länder erbjuder exempel på skeenden som kortsiktigt fått arenor att gro, växa och blomma men som långsiktigt fått den initiala upprymdheten att vissna med besvikelse och upprördhet som följd över debatter som uteblev och skattekronor som försvann. Det finns inga direkta skäl att tro att Sverige skulle utmärka sig extraordinärt positivt i jämförelse. Ytterst blygsam inhemsk debatt, frånvaron av medvetenhet om existensen av sådan debatt utomlands samt hastigheten i tillkomstprocessen indikerar snarare motsatsen. Det finns mycket lite empirisk kunskap om eventuell sanningshalt i dessa indicier vad gäller svenska förhållanden, en kunskapslucka som ett nyligen startat projekt tar sikte på (Alpenberg & Lundberg, 2006).

Sammanfattningsvis är 'importbehovet' av det manageriella perspektivet mer än väl tillgodosett inom SFM i och med Fried (amerikansk standardtext) samt *Managing Sport Facilities and Major Events* av Westerbeek et al (2006) (australiensisk standardtext). Att påstå att Fried är först i sitt slag (citatet i inledningen) är dock felaktigt. 1996 gav t ex *Fitness Information Technology* ut en snarlik textbok, *Sport Facility Planning and Management* (Farmer et al, 1996). Westerbeek et al är oläst av undertecknad medan Fried plockar poäng på den fräschör som aktualitet skänker och på detaljnivå är hans bearbetning bättre på flera vis relativt Farmer et al och kan därför rekommenderas som grundbok. En mer sammansatt litteraturlista i ämnet kräver därutöver mer kvalificerat material om de politiska och medborgerliga perspektiven på arenafrågorna. Handfasta ingångar för grundutbildningar kan vara något ur *John Bales* digra produktion eller *Kevin J. Delaneys* (2003) översikt av den amerikanska arenadebatten.

Referenser

Alpenberg, Jan & Lundberg, Hans (2006/kommande), Arenainvesteringar i Sverige: Rationella processer och samhällelig legitimering i internationell belysning. Kommande publicering i *Svensk Idrottsforskning nr 4/2006*.

Bélanger, Anouk (2000), Sport venues and the spectacularization of urban spaces in North America. The case of Molson Centre in Montreal. I *International Review for the Sociology of Sport 35/3 (2000) pp. 378-397.*

Brown, Clyde & Paul, David M. (2002), The Political Scorecard of Professional Sports Facility Referendums in the United States, 1984-2000. I *Journal of Sport & Social Issues, Volume 26, No 3, August 2002 pp.248-267.*

Delaney, Kevin J. (2003), *Public dollars, Private Stadiums: The Battle over building Sports Stadiums*. New Brunswick: Rutgers University Press.

EASM Annual Report 2005-2006.

Farmer, Peter J; Mulrooney, Aaron L & Ammon Jr., Rob (1996), *Sport Facility Planning and Management*. Morgantown, WV, USA: Fitness Information Technology

Hjorth, Daniel (2001), *Rewriting Entrepreneurship. Enterprise discourse and entrepreneurship in the case of re-organising ES*. Växjö: Avhandling/Växjö University Press

Westerbeek, Hans et al (2006), *Managing Sport Facilities and Major Events*. Oxford: Routledge.

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Akademika.no

Køb bogen fra Saxo.dk

Andy Gillentine & R. Brian Crow (red)

Foundations of Sport Management
254 sidor, inb., ill.
Morgantown, WV: Fitness Information Technology 2005
ISBN 1-885693-61-3

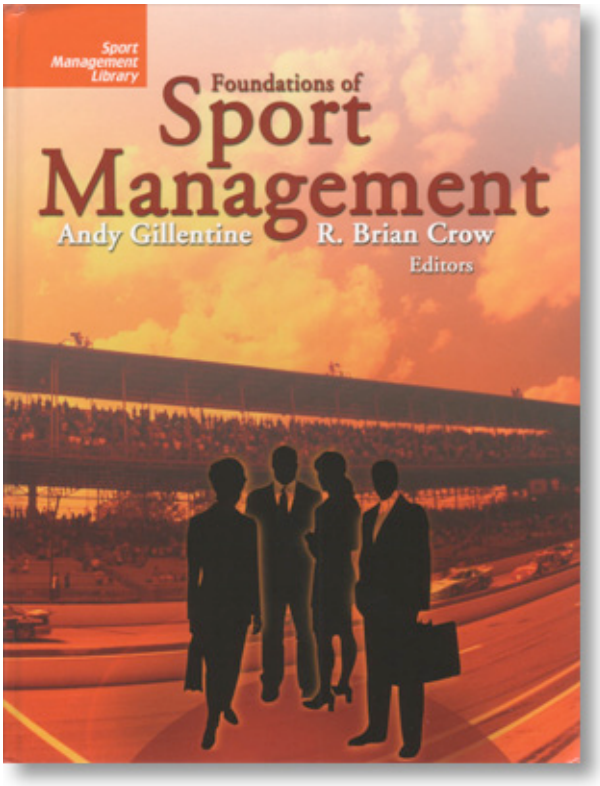

Denna den tolfte titeln i West Virginia Universitys satsning på ett Sport Management Library lämnar ett bidrag till de strömningar som vill transformera högre utbildning eller delar därav till arenor för edutainment och universitetsläraren till estradör i syfte att 'nå fram' till nya generationer:

> This text is written in a contemporary manner to enhance comprehension and to minimize the shock factor for those examining the sport industry for the first time. [?] We hope that the reader will leave each chapter with a feeling of "That's cool! I'd like to know more about this!" [?] Each chapter is designed to both inform and entertain the student. Cartoons from the popular comic strip "In the Bleachers" by Steve Moore have been used to make the text more enjoyable for students? (förordet, xix).

Det är konsekvent genomfört och skratt framkallas. Inte alltid på de ställen eller av de anledningar som författarna avsåg men så är det ju med humor. Idén att använda seriestripparna är kul och kan göras mycket av. Vilket sällan sker. Kapitel åtta inleds t ex med en serieruta vars text är "? There! Smell that? I *love* the aroma of a major league ballpark. Smells just like money!" (s.99). Precis nedanför formuleras de sex lärandemålen med kapitlet vilka samtliga är kliniskt rena från den öppning på vid gavel som seriestrippens grovhuggna ironi slog upp. Det är lite komiskt. Tragikomiskt. På det hela taget blandas och ges det friskt. Några kapitel ägnar viss möda att problematisera den idrottsliga praktik som så ofta idealiseras. Två exempel på vitaliserande problematisering är avsnittet om karriärvägar ("Opportunities in Sport: Myth and Reality", s.3-4) samt kapitel två om relevansen av studier[5] i Sport Management (särskilt avsnittet "Myths in American Sport"). Därutöver är kapitel 10 ("Sport Industry and the Law") i sin helhet ett informativt och välskrivet kapitel. Tre kapitel som ger intryck av intellektuell törnrosasömn är kapitel tre ("Communication and Media Relations in Sport") vilket för fram magiska erbjudanden (den medieteknologiska utvecklingen erbjuder oanade möjligheter och exalterande utmaningar för framtidens idrottskommunikatörer, s.30), kapitel fyra ("Management and Leadership in the Sport Industry") vilket för fram amerikansk management anno Druckers 1980-tal samt kapitel sju ("Sport Marketing") vilket för fram "The Four Ps of Marketing" anno Kotlers 1980-tal (ok, relationsmarknadsföringen nämns men? ut med de där P:na någon gång!). Magi, nostalgi och gamla godingar är kul i många sammanhang men i andra undrar man vad det är för vits med det. Ha ha. De tre kapitlen är tyvärr i klass med den slutklämmen.

Nog med ironi. Författarna omnämns på FIT:s hemsida [2006-12-10] som några "who have all been identified as the current leaders in their disciplines" , vilket komplicerar bedömningen av boken. Den går i sin helhet inte skoja bort med dålig humor. Det kan istället vara ett känt problem som åter spökar, det att utbildningssammanhangen skiljer sig åt i väsentliga avseenden, varför frågan om överförbarhet av kontextuell kunskap återigen är i fokus. Författarna vill explicit att boken ska vara en dörröppnare till det i USA mycket omfattande kunskapsfältet Sport Management. I sådant sammanhang får vi förutsätta att det finns behov av föreliggande bok medan det i Sverige, där Sport Management gryr och marknaden är minimal, knappt finns något (lokalt-kontextuellt) kunskapsfält att introducera och inte mycket till lokal-kontextuell akademisk kunskapsmassa bortom (den introducerande) boken att gå vidare till. *Boken-som-verktyg-för* ett avgränsat inledande moment fungerar, får vi förmoda, på utbildningsprogram av amerikanskt snitt förutsatt att sådant moment följs av en genomtänkt kunskapsprogression samt genomförandeförmåga av denna.

Texten är vettigt disponerad för att progression ska ske. T ex innehåller "Suggested Readings" som avslutar varje kapitel ett ovanligt starkt referensmaterial för att vara en grundläggande textbok. Men progression är *praktiskt* svårhanterbart på svenska Sport Management-program vilket är normalt då det tar tid att bygga upp en

utbildningsstruktur, varför det sagda inte är någon kritik av de många ansträngningarna utan mer ett pragmatiskt konstaterande av de svårigheter dessa ansträngningar har att brottas med. En introduktionsbok som så uppenbart förutsätter progression är därför inte den mest lämpliga med de realiteter som råder inom svensk Sport Management för stunden. Vidare är *boken-som-representant-för* en specifik epistemologi (edutainment/estradör) värd närmre granskning. En första brist med sådan epistemologi är att sammanblandningen av information och kunskap i kombination med en idealiserad positiv människosyn[6] medför att basen för all kunskapsbildning och kunskapsbindning, den egna arbetsinsatsen, hamnar i tillägnelseprocessens skuggsida. Sven-Eric Liedman för fram tesen om vikten av *kunskapens nödvändiga omväg*, d v s vikten av motstånd i kunskapssökandet (2001). Liedman menar att uppmärksamhet har ett nära samband med kunskap och därmed med detta motstånd. Det helt nya och det svåra kräver en odelad uppmärksamhet, en intensiv ansträngning, medan det redan halvt förtrogna eller det allt för tillrättalagda kan sjunka in i minnet även med en flackande uppmärksamhet. Uppmärksamheten är på samma gång nyckfull och möjlig att styra då den kan uppmuntras respektive kommenderas fram. Den moderna pedagogiken skyr tvånget, så i det återstående, uppmuntrande alternativet utgås det helt från individen. Den långsamma utvidgning som är tänkt att ske avstannar om intresset falnar längs med en lång tillägnelseprocess vilket medför stor risk för trivialitet och för det ytliga (Liedman, 2001: 25-27).

En andra brist sammanflätad med den första är att sådant lärande – om den långsamma utvidgning som är tänkt att ske alls sker – får sin riktiga spänst först när det i reflexiva processer tar spjärn mot det Liedman kallar *rotkunskaper*. Han menar att dessa grundläggande kunskaper, som lever ett långt liv, utgör en förutsättning för de flesta detaljkunskaper då de ger varje kunskapsmassa ett inre sammanhang. I alla utbildningar är rotkunskaperna därför väsentliga och de blir än viktigare i en framtid där så många fakta förändras oavlåtligt (Liedman, 2001: 17). Edutainment/estradör-epistemologin gör dock sitt yttersta för att brännmärka rotkunskaper som trista fossiler från katederkunskapens era. Brist nummer två spär således på brist nummer ett, en brist som är svårartad nog och inte behöver ytterligare påspädning. Sammantaget saknar edutainment/estradör-epistemologin kunskapsteoretisk trovärdighet.

En avslutande rekommendation blir därför att det på sin höjd kan vara klokt att be ens bibliotek köpa in ett exemplar och sedan nyttja lärarundantaget i kopieringsavtalet för att få fram de få sidor som kan komplettera en introduktionskurs i Sport Management baserad på annan litteratur. Och när en bok kostar 724,- på Bokus är bara det skäl nog att avstå.

Referenser

Liedman, Sven-Eric (2001), *Ett oändligt äventyr. Om människans kunskaper*. Stockholm: Bonniers Förlag.

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Akademika.no

Køb bogen fra Samfundslitteratur.dk

Russell Hoye et al

Sport Management: Principles and Applications
229 sidor, hft.
Oxford: Elsevier Butterworth Heinemann 2005
ISBN 0-7506-6676-5

Firma (Aaron) Smith & (Hans) Westerbeek fortsätter på den inslagna vägen av textproduktion i industriell takt inom 'allt' som rör Sport Management. Lägg därtill hög trendkänslighet. Gå igenom näringslivsdelen i valfri ledande dagstidning fem-sex år tillbaka och samla rubriker om "senaste trenden inom business", "hett i näringslivet", "kommande heta områden" etc. Lägg sedan på Smiths & Westerbeeks produktion under samma period som raster. Korrelationen blir utmärkt.

Smith & Westerbeek är profilerade internationella aktörer inom Sport Management varför man har skyldighet att sätta kravnivån högt. Akademisk briljans kan (och ska vid gynnsamma betingelser) samsas väl med industriell textproduktion som är uppmärksam på trender och omvärldsförändringar. Smith & Westerbeek saknar den balansen. Briljansen uteblir, det industriella dominerar. Huruvida det är underlydande inom akademin, studenter, anställda inom egna konsultfirman eller andra som gör grovjobbet eller om de helt enkelt är ovanligt flinka och raska är okänt men i stort egalt. När väl form, format och annat som skapar ställtid och ställkostnader är undanröjt – man har hittat en väloljad produktionsform – kan denna återanvändas flitigt med smärre variationer. Det ger sken av såväl nyskapande som stringens i upplägg, utformning och innehåll samtidigt som publiceringstakten framstår som imponerande. Den typen av akademiker har varit frekvent förekommande under företagsekonomins framväxt men utrymmet är numera rejält krympt[7] inom moderdisciplinen varför de istället tycks yngla av sig inom förgreningarna. Givetvis måste det vara akademiska fullblod[8] i Sport Management-fältets framfront för att fältet ska ha en chans att småningom betraktas som ett acceptabelt akademiskt kunskapsfält. Det måste vara personer som respekteras främst för sina insatser inom forskning och högkvalitativ textproduktion. Om det sedan genererar klirr i egna bolag, presidentposter och annat materiellt – utmärkt och logiskt – och väl förtjänt. När det materiella är vid hand men akademisk briljans är frånvarande blir det dock problematiskt.

Via internationellt etablerade konsultfirman 'Manage to Manage', presidentskap (Westerbeek) i SMAANZ (Sport Management Association of Australia and New Zeeland) och akademiska chefsstolar för såväl Smith som Westerbeek på La Trobe University, Melbourne, Australien har de i egenskap av ledande aktörer inom ett världens tre inflytelserika Sport Management-miljöer (SMAANZ's) ett avsevärt ansvar för kunskapsfältets globala standard och utveckling. Vi får tro att de tar det ansvaret praktiskt och institutionellt då de inte gör det intellektuellt. Den briljans, eller åtminstone tendens därtill, man kan förvänta sig givet deras position saknas då man följer deras produktion. Man får en bild av att de blivit namn inom ett ungt Sport Management-fält genom en mix av god arbetskapacitet, social kompetens, snärtiga nyformuleringar av mainstreamteori, konsekvent undvikande av idégods bortom mainstream, att de visat sig vara säljbara ur förlagens synvinkel samt omhuldas av den idrottsliga praktik som i takt med svällande budgetar tar till sig mainstream management med stor aptit. Avsaknaden av vetenskaplig agenda, ingen akademisk briljans samt uteblivna 'tunga' texter som utgör centrala bidrag till det fält de är profilerade aktörer på gör sammantaget att det finns lite hopp om att Smith & Westerbeek ska göra något akademiskt vettigt av den position man erhållit.

Till föreliggande textbok så. Den är en undermålig produkt av den akademiskt-industriella produktionens minst tilltalande slag, som i detta fall framstår som primärt inriktad på den idrottsindustriella marknadens behov där idrottsrelaterade yrkesutbildningar inom och utom akademisk miljö utgör sekundärmarknad. Boken ger intryck av att vara ett avkok från primär- till sekundärmarknad och ett hastverk som underlydande med sannolikhet gjort det mesta av arbetet med medan de fem författarna bidragit med klipp och klistrande från tidigare texter för att koka ny stuvning på gammal redning. Så gör vi alla, till och från & mer eller mindre, varför det mer är en fråga om hur det görs och om det tillför något av värde. Här görs det på ett dåligt vis och tillför ingenting. Jag begränsar mig till ett fåtal exempel på fel och brister:

Formfel: Indexet är obrukbart då sidangivelserna inte stämmer på en mängd indexeringar. Enbart vid ett stickprov framkom ett 30-tal felaktiga sidangivelser. Antingen fanns det indexerade tre-fyra sidor innan eller efter angiven sida eller så saknades det indexerade helt. T o m jag har hittat sökfunktionen för ord i Word och om nu författarna/underlydande har strulat till det undrar man stilla vad förlaget tar betalt för numera.

Innehållsliga fel: Om Diego Maradona sägs följande i samband med en diskussion om olika ledarskapsteorier:

> In contingency theories of leadership, the core argument is that different leadership styles and approaches will apply to a range of possible management situations. This is why, for example, the on-field leadership brilliance of Diego Maradona with Argentinean team resulted in winning the 1986 World Cup, but when Diego was required to achieve similar results with club teams in different cultures (Napoli in Italy and Barcelona in Spain), he failed dismally, also resulting in the exposure of a number of personal leadership flaws (s.130).

Mycket kan sägas om sättet att argumentera på, om överbetoningen på den enskilda individen i kollektiva sammanhang, om att Maradona (om minnet inte sviker mig) personligen lyckades mindre bra i VM 1982 (vilket underminerar argumentet byggt på hans framgång 1986), om det missvisande sättet att resonera kring lyckande/misslyckande på etc. Det får av utrymmesskäl lämnas därhän. Påståendet att Maradona misslyckades kapitalt i Napoli och därigenom skulle ha exponerat en rad ledarskapsbrister är dock för barockt för att inte kommenteras. Sagan om hur Maradona bar fattiga och slitna syditalienska Neapel till revansch på de välbeställda lagen från avskydda Norditalien är i mitt tycke en av de vackrare sagorna i idrottsvärlden och som sådan mångfaldigt berättad. Berättelsen må vara en mytologiserad blandning av fakta och fiktion men två ligatitlar (1986/87, 1989/90), ett italienskt cupguld (1987), ett UEFA-cup-guld (1989) och en vinst i italienska supercupen (1990) under Maradonas tid i Napoli är de basfakta (enligt Wikipedia) som berättelsen bygger på. Myten säger att han än idag är Gud i Neapel. Jag vet inte om det stämmer men att hans gärning skulle ses som ett stort misslyckande kan vi nog utesluta. Maradona överlever nog sådant baktaleri. Värre är att studenter lär sig nonsens baserad på felaktigheter när de ska lära sig något om ledarskapsteorier. Än värre är att det fortsätter i den andan.

Fyra sidor senare påstås det att coachen för Manchester United, Sir Alec Ferguson, ”can be described as a transformational leader” (s.134), och att det är en ledarskapsstil för vår tid. En sådan är enligt författarnas källor 1) en förebild med exemplariskt etiskt och moraliskt beteende, 2) en som leder genom entusiasm och optimism, 3) en som skapar och utvecklar ett kreativt, stödjande och uppmuntrande klimat – en intellektuellt orienterad ledare samt 4) en som alltid ser till det unika i varje individ genom att agera som coach och mentor (134). Jag kan på rak arm inte komma på ett sämre exempel än Sir Alec Ferguson för en sådan beskrivning. Han är känd som en hårdför och diktatorisk härförare som håller disciplin före allt annat och som är skicklig på att hitta unga talanger och sedan forma dem exakt efter sin egen filosofi. Den får inte ifrågasättas och ingen gör det heller i och med uppnådda resultat[9] (några storstjärnor har försökt, samtliga har försvunnit ur laget i princip omgående). Fergusons metoder för att bryta ned individen är vanliga i ’old school’ (absolut auktoritet rättfärdigar eget otyglat temperament, systematiskt bruk av brutala utskällningar, offentliga förnedringar av enskilda spelare) och legitimeras explicit och återkommande med de mansideal han fick med sig från hemmiljön i det hårdbarkade hamndistriktet Govan i sydvästra Glasgow, Skottland. Han sa i en intervju nyligen översatt i svensk dagstidning ungefär att ”ja, jag är en relik från en svunnen tid men då den tiden var bättre på alla vis kör jag på med min stil”.

Innehållsliga brister: ”Further reading” och ”Relevant websites” som avslutar respektive kapitel innehåller ofta blott tre-fyra referenser vilket är en bra bit under skamgränsen. Relativt Gillentine & Crow (böckerna konkurrerar i ambitionen att vara introducerande texter till fältet) verkar Westerbeek et al ha sökt skapa en traditionellt upplagd text utan ambition att roa men med ambition att förmedla vissa rotkunskaper. Tanken är att gå igenom mainstreamteorier applicerat på idrottslig praktik inom strategi (kapitel 5), organisationsteori (kapitel 6), HRM (kapitel 7), ledarskap (kapitel 8), organisationskultur (kapitel 9), styrning och kontroll (kapitel 10) samt styrning och kontroll av prestationer (kapitel 11). Det mesta bygger på konsultanpassade sekundär- och tredjehandskällor och är presenterat med ett företagsekonomiskt fikonspråk som är typiskt för det slags kvasivetenskaplighet som fördunklar mer än den upplyser. Det finns en del skrivet om ’corporate bullshit’, ’corporate buzzwords’, o.d. att gå till för den som finner kritiken här överdriven. Avslutande kapitel 12 är ett mediokert ihopklippt avkok av tidigare Smith & Westerbeek-alster och kan bortses från. De första fyra kapitlen förser oss med ytterligare en rundmålning om fältets utveckling och framväxt. De är ok.

Teoretiska brister: Författarna negligerar helt den omfattande kunskapsmassa som inte längre kan ses som enbart utmanare till mainstream utan också som etablerad del av företagsekonomins rotkunskaper av egen kraft och i egen rätt. Decennier av inflytelserik poststrukturell forskning, postmodern forskning, postkolonial forskning och

genusforskning inom företagsekonomin (och givetvis inom samhällsvetenskap i allmänhet) – bara för att nämna några huvudströmningar – lyser med sin frånvaro. Den avsevärda del av Sport Management som grundas i företagsekonomin tycks vara fast förankrad i gränslandet mellan taylorism och behaviorism även om senare teorier in vouge har iklätts ny språkdräkt. Det är en av flera legitima positioner och i sig inte bekymmersamt. Det är ledande företrädares totala förtigande av samtliga andra positioner än den egna samt åt vad sådant förtigande pekar som är graverande. Som jämförelse: En etablerad grundbok i organisationsteori (Abrahamsson & Andersen, 2005/1996) med likartad position relativt Westerbeek et al gör processen kort med dem. För att alls lyckas etablera sig som en av flera konkurrerande grundböcker enbart inom en företagsekonomisk underdisciplin i ett relativt litet land som Sverige avkrävs två professorer på det mesta av empiriska och teoretiska erfarenheter och kunskaper som förvärvats under långa karriärer. Det vedertagna akademiska viset att klargöra den egna positionen genom att diskutera förekomsten av andra positioner, liksom begränsningar i den egna positionen används på ett självklart vis. Det räcker med några sidor samt tydliga och tidiga markörer som ”klassisk organisationsteori” eller ”rationalistisk organisationsteori” för att klart visa studenterna att boken behandlar ett specifikt perspektiv på rotkunskaperna *men att det finns andra*. Detta är ett akademiskt minimum i allmänhet och nödvändigt vid författande av introducerande grundböcker (för att inte vilseleda studenterna) varför det är rimligt att fråga sig vilka syften Westerbeek & Co:s förfarande tjänar.

Summering: Förtigandet av samtliga andra perspektiv än de säljbara i kombination med alla fel och brister i denna enskilda text samt den övergripande bild som framträder över tid kring firma Smith & Westerbeek gör att föreliggande bok helt kan förkastats men även att *syftet i stort med deras gärning är oklar*. Gagnar gärningen primärt dem själva som seniora konsulter/karriärsinriktade akademiker eller tjänas Sport Management som akademiskt kunskapsfält så väl som man har anledning att förvänta sig av dem i egenskap av internationellt ledande företrädare? Vad är avsättningsmarknad för vad i deras fall? Medan sådana frågor söker sitt svar skulle i vart fall undertecknad hålla litteraturlistor inom Sport Management rena från tvivelaktiga aktörer som framstår som alltför utstuderat positionerade inom enbart säljbara domäner av Sport Management till förmån för inom akademisk grundutbildning etablerade grundböcker från företagsekonomins olika discipliner. En nackdel med sådant förslag är att moderdisciplinens kunskapsmassa inte är konkret avpassad för specifikt idrottsliga sammanhang. Men det är ett mer hanterbart problem jämfört med det parerande av kvasivetenskap, fel och brister som texter likt den recenserade tvingar läsare och lärare till.

Referenser

Abrahamsson, Bengt & Andersen, Jon Aarum (2005/1996), *Organisation – att beskriva och förstå organisationer* (4:e upplagan). Malmö: Liber AB.

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Bokkilden.no

Køb bogen fra Samfundslitteratur.dk

G. Clayton Stoldt, Stephen W.

Dittmore & Scott E. Branvold
Sport Public Relations: Managing Organizational Communication
365 sidor, inb., ill.
Champaign, IL: Human Kinetics 2006
ISBN 0-7360-5340-9

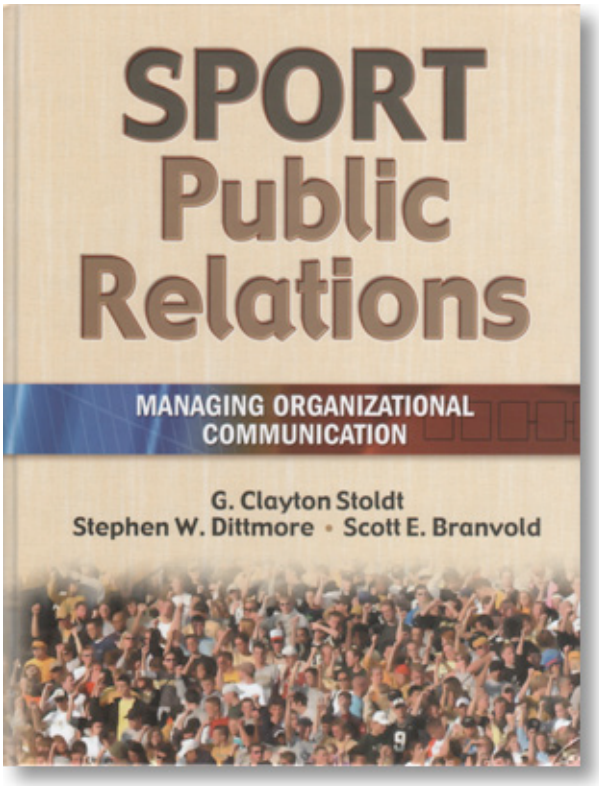

Fjärde boken på stöten i samma tradition[10] börjar ta ut sin rätt. 1211 sidor amerikansk/australiensisk grundbokstext avslutas med en produkt i identisk form och längd (på två sidor när) som Gil Fried som inledde det hela. Lite tur då kanske att denna sista bok behandlar ett område där jag saknar formell ämneskompetens. Som oinitierad men bekant[11] med området får texten läsas mer som 'kvalificerad student' och mindre som recensent vilket jag måste erkänna är rätt skönt vid det här laget. Här ges därför enbart vissa riktningsgivare om bokens styrkor så som jag upplever den från sådan läsning. En kvalificerad och kritiskt granskande recension får utföras av någon med formell ämneskompetens. Två av författarna (Stoldt och Branvold) är av författarpresentationerna att döma erfarna akademiker i allmänhet och sedan länge specialiserade inom bokens område. Den tredje författaren (Dittmore) är praktiker med tio års yrkesverksam erfarenhet av området. Vid tidpunkten för bokens utgivning arbetade han på en avhandling inom området. Boken ger intryck av att ha vunnit på den författarmixen.

Kapitel 1 tar upp skillnader och likheter med PR och marknadsföring. Det där är klurigt varför det är bra att författarna börjar med det. Det kan nog utvecklas ytterligare då jag fortfarande är osäker på var skiljelinjerna går. Kapitel 2-3 försöker reda ut sambandet mellan publika relationer och idrottsföreningens strategisk ledning. PR kan de säkert men i passagerna om strategisk ledning misshandlas återigen företagsekonomiska domäner varför de kanske ska ta hjälp med de kapitlen till upplaga två. I kapitel 4-9 är författarna tillbaka på hemmaplan och det är givande och instruktiv läsning. I detaljerat fokus i dessa kapitel är alla aspekter på det symbiotiska och unika 'äktenskapet' (författarnas uttryck) mellan idrottsliga och massmediala aktörer. Det ges fylliga historiska bakgrunder till olika aspekter av denna grundbult för samtidsidrottens omnipotenta närvaro överallt och hela tiden. Många illustrativa exempel balanserar textens konceptuella och teoretiska delar. Flera av exemplen är även mycket läsvärda i egen rätt, d v s frikopplade från bokens sammanhang skulle de kunna användas i andra sammanhang. Nästa del utgörs av kapitel 10-12 och inleds med att påpeka att det är lätt att glömma att publika relationer är så mycket mer än relationer till massmedia då de senare trots allt är så dominanta och avgörande. Men det gör inte de mindre dominanta publika relationerna mindre väsentliga. I kapitel 10 fokuseras därför de mer intima och småskaliga publika relationerna med omgivande närsamhälle, s k direktkontakt-kommunikation. Kapitel 13 och 14 gör likaledes riktat mot mer avgränsade grupper såsom anställda, investerare, kunder, donatorer samt myndigheter på olika nivåer. Det sista femtonde kapitlet ger en översyn av juridiska och etiska bestämmelser, koder och rekommendationer inom området publika relationer. Fokus är helt och hållet lagt på amerikanska förhållanden.

Ett första pedagogiskt plus med boken i sin helhet är de fylliga och frekvent återkommande textrutorna skrivna av yrkesverksamma om sitt arbete. I undantagsfall är textrutorna hurtiga och klichéfyllda men i stort fungerar de mycket bra. Just att yrkesverksamma skriver själva är ett extra plus då det brukar vara svårt, svårt att få loss deras tid för sådana prioriteringar. Kanske är detta en konkret konsekvens av det jag ovan antydde vara en vinnande författarmix. Man kan förmoda att det krävs ett rejält nätverk bland yrkesverksamma för att ro en sådan pedagogisk idé i hamn för en produkt på 365 sidor, något som Dittmore kan ha bidragit extra mycket med. Ett andra pedagogiskt plus är fyra fylliga appendix där man erhållit rättigheter att återge original på olika exempel på allt det material som ansvariga för publika relationer ofta ska producera under hård tidspress med mycket begränsat utrymme till förfogande. Skillnaden mellan taffliga programblad med taskig grafik och förra veckans tabell och samlarens våta dröm är stor och viktig. Idrott är passion och nörderi för många och jag kan komma på mig själv med minst ett tiotal detaljer som gör mig alltifrån irriterad till rasande som nördig idrottskonsument då utformning av idrottsmaterial brister. Att hålla i hand presentationer likt den återgivna av 2005 års upplaga av Louisville Football (s.301-309) är en fulländat estetisk och statistisk upplevelse för idrottsnörden och en mycket viktig detalj av idrottsupplevelsen som amerikansk idrott har fulländat. I allmänhet är hantverket bakom förmågan att uttrycka sig

pregnant kombinerat med fulländad grafisk formgivning på någon enstaka A4-sida mycket underskattad. Bokens tredje pedagogiska plus är att den penetrerar just hantverket in i minsta detalj. Ibland blir det övertydligt och det går helt säkert ut över teoretiskt djup och en del annat. Men ändå. En saftig bok som koncentrerar sig på hantverket i detalj förefaller vara väl motiverat. Det hade dock varit klädsamt om författarna visat någon form av medvetenhet om att några av planetens mest intressanta tänkare idag är (mass)medieteoretiker och att massmedias äktenskap med idrott sedan lång tid tillbaka därmed också är hyperintressant ur så många flera aspekter än som enbart ett hantverk, om än ett kvalificerat sådant. Återigen och med resonans till recensioner ovan – det behöver inte handla om fem kapitel till utan om rimlig signalering av viss teoretisk medvetenhet och därmed akademisk trovärdighet bortom det yrkesutbildande syftet.

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Akademika.no

Køb bogen fra Samfundslitteratur.dk

Noter

[1] Med diskusanalytiskt seende är den tillkrånglade termen ’multifunktionella evenemangskomplex’ svenska myndigheters nyspråk för okritisk legitimering (’självfallet måste vi stödja ortens lag’) av bruk av offentliga medel för modernisering/nybyggnation av arenor i städer med elitlag i fotboll och ishockey. Det är i konkret praktik inte tal om någon större volym av differentierad verksamhet på det vis termen anvisar. Underhållningsidrotterna ishockey och fotboll utgör de svenska evenemangskomplexens allt dominerande kärnverksamhet på de flesta arenorna utanför Stockholm och Göteborg. Investeringarna är komna ur, beroende av och legitimerade i relation till den underhållningsidrottsliga praktiken. Genom nyspråk skiftas fokus från denna enkelt undersökta fakticitet till dunkla formuleringar om ’arenans alla möjligheter’ att agera som marknadsaktör på närliggande branscher (konserter, mässor, event etc.). Branscher som vid närmre anblick visar sig vara allt annat än enkla för nya aktörer att ta marknadsandelar på.

[2] Sverige, Cypern, Grekland och Finland har istället valt att påbörja uppbyggandet av en egen utbildningsstruktur inom sakområdet i och med projektet *Sports Coordinators* (EASM Annual Report 2005-2006: 10). Varför det är att föredra framför access till åtta decenniers kunskaper och erfarenheter via IAAM Europa framgår inte av publika informationskällor.

[3] OPP = Offentligt Privat Partnerskap.

[4] Några förtydliganden: Jag anser att det finns goda skäl för att 1) läromedel/undervisning på grundnivå mer ska baseras på perspektivism och mindre på ett upphöjt perspektiv. Detta gäller särskilt för grundböcker i unga akademiska discipliner under formering likt Sport Management då det i sådan fas av kunskapsbildningen och kunskapsbindningen per automatik inte finns skäl att ge något särskilt seende företräde; 2) renhållning därmed behövs mot tendenser till tidig dominans från specifika perspektiv. Behovet av företagsekonomisk kunskap inom svensk Sport Management är stort men managerialism är enbart en av många företagsekonomiska kunskapsdomäner; 3) de två första argumenten inte är uttryck för slapp relativism (har inte utrymme att utveckla) och inte heller uttryck för slentrianmässig tudelning mellan teori och praktik, akademiskt präglad utbildning och marknadsavpassad utbildning eller att något är ’[bara av] akademiskt intresse’ respektive ’[av riktigt] intresse i verkligheten’. Bruk av dessa tudelningar är ett tecken på intellektuella låsningar hos den som flitigt brukar dem. Arenafrågor (och många andra frågor) av idag ställer mer mångfacetterade krav än så. Det polariserande vis som Fried renodlar sin text på är otillräckligt på flera vis. Förutom bättre kontextualisering av andra perspektiv än managerns behövs också en mer nyansrikt artikulerad variant av det manageriella perspektiv Fried företräder. En erfaren arenachef skolad i det privata näringslivet skulle nog inte känna igen sig i Frieds text.

[5] Då relevansargument framförs brukar idrott som alltings goda stå i fokus. Det är mig veterligen mycket ovanligt att för nya studenter framhålla att studier i Sport Management har relevans för annat än förbättrad praktik av idrott sedd som något oemotsagt gott, nyttigt och bra varför detta korta avsnitt är värt att framhålla.

[6] En positiv människosyn är trevligt. En *idealiserad* positiv människosyn i svenska pedagogiska sammanhang har dock kommit att blir en obehaglig ideologi som tar för givet att lärandelust och vetgirighet är konstitutiva resurser hos alla människor och det ’bara’ handlar om att locka och stimulera fram denna specifika lust och vetgirighet (se ”That’s cool”-citatet ovan). På ett vis stämmer det. Människan kan känna lust och vara girig på många vis och lärandelust och vetgirighet är ett av dessa vis, vilket dock har att konkurrera med lust och girighet inför ett otal andra objekt och subjekt och det är långt ifrån givet att just lärandelusten och vetgirigheten går segrande ur den envigen över tid, vilket Liedman diskuterar ingående. Till det kommer kampen mot motsatser såsom olust, ovilja, avsaknad av motivation etc. Den idealiserat positiva människosynen är en försåtlig ideologi som tystar många andra, vanligen förkommande bevekelsegrunder till lärande. Performativa, instrumentella, fatalistiska (’inget annat att göra’), alternativistiska (’kom inte in på X, kom in på Y’) och försörjningsmässiga skäl är några andra bevekelsegrunder för lärande inom högre utbildningssystem utan avgifter men med fungerande studiemedelsystem. Istället för att beakta denna variationsbredd omfamnas andra bevekelsegrunder av den ’varm- och ömsinta’ ideologin tills de kramats ihjäl. Faderns intensiva beskydd av barnet mot dödens uppvaktning i Goethes *Erlkönig* blir barnets död. Det kramas och beskyddas ihjäl. Döden

triumferar via faderns missriktade välvilja och kvävande omsorg.

[7] Det är nog fortsatt ganska vanligt förekommande att akademiker inom företags- och nationalekonomi agerar i centrala roller inom näringsliv och andra samhällssektorer men gör då så som en följd av/del av akademisk excellens inte på bekostnad av det. Givetvis finns det undantag.

[8] Är inte ett pläderande för en traditionell akademikerroll, distanserad och upphöjd i sitt elfenbenstorn. Tvärtom, vilket dock leder för långt att kommentera.

[9] På likartat vis skapade Victor Tichonov historiens segerrikaste ishockeylandslag (Sovjetunionen) via en spelidé som skapade den vackraste och effektivaste ishockey som hittills skådats. Ingen har dock hittills kommit på tanken att kalla Tichonov för 'transformatorisk ledare'. Ledarstilar består medan diskurser och vokabulärer tillkommer och försvinner i takt med att olika värdesystem är on side respektive offside.

[10] Det australiensiska ursprunget på en av dem är av geografisk snarare än stilmässig art.

[11] Som mångårig idrottskonsument och f d elittränare har jag visst common sense-vetande om medierelationer. En annan beröringspunkt är idrottsrelaterat pressmaterial som empiriskt inslag i mitt avhandlingsarbete vilket bearbetas med diskursanalytisk metodologi.

© Hans Lundberg 2006

www.idrottsforum.org | Redaktör Kjell E. Eriksson | Ansvarig utgivare Aage Radmann